

In Beeld: Misdaadcijfers

Korte omschrijving werkvorm

Leerlingen analyseren grafieken en tabellen die inzicht geven in misdaadcijfers met betrekking tot minderjarigen. Leerlingen leren bijvoorbeeld hoe vaak het voorkomt dat minderjarigen worden berecht voor een levensdelict. Ook ontdekken ze aan welke rechter een minderjarige wordt voorgeleid die een levensdelict heeft gepleegd, en wat gangbare straffen zijn voor verschillende vergrijpen. Leerlingen zien dat de kans om slachtoffer te worden van moord heel klein is.

Leerdoelen

- Leerlingen kunnen benoemen dat moord als doodsoorzaak van een minderjarige in Nederland zeer uitzonderlijk is.
- Leerlingen kunnen verschillende soorten grafieken aflezen en uitleggen.
- Leerlingen kunnen met behulp van de grafieken concluderen hoe vaak bepaalde misdrijven voorkomen en hoe minderjarigen in Nederland gestraft worden.
- Leerlingen kunnen de discussie over misdrijven door minderjarigen beter in context plaatsen.

Bronnen

- Tabel 1: Doodsoorzaken bij kinderen tussen 10 en 15 jaar
http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=7052_95&D1=0,81,84-91&D2=0&D3=4&D4=58-65&HDR=G1,G3,G2&STB=T&VW=T
- Grafiek 1: Aantal minderjarigen die berecht zijn voor een misdrijf
<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=81536NED&D1=1-7&D2=0&D3=0&D4=2&D5=12-21&HDR=G4&STB=G1%2cG2%2cG3%2cT&VW=G>
- Tabel 2: Door welke soorten rechters worden minderjarigen berecht?
<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=81536NED&D1=1-7&D2=0,50&D3=0&D4=2&D5=9,11,13,15,17,19,I&HDR=G4&STB=G1,G2,G3,T&CHARTTYPE=2&VW=T>
- Tabel 3: Opgelegde sancties in 2015 aan minderjarigen bij levensdelicten
<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=81538NED&D1=0-18&D2=50&D3=0&D4=2&D5=I&HDR=G4,G3&STB=G1,G2,T&CHARTTYPE=1&VW=T>

Benodigheden

- Voor iedere leerling een werkblad
- PowerPoint met de grafieken + beamer (alternatief: voor elke leerling een print van de grafieken)

Duur

Circa 30 minuten

Handleiding

1. Print voor iedere leerling het werkblad.
2. Laat via beamer of smartboard de grafieken uit de PowerPoint zien.

3. Laat de leerlingen steeds per grafiek het werkblad invullen.
4. Bespreek per grafiek de antwoorden klassikaal. Stel als docent hierbij ook aanvullende vragen. Het is prima als bij de bespreking van de antwoorden een klassengesprek ontstaat. In het antwoordmodel staan aanvullende vragen om begrippen uit de tabellen te verduidelijken of ter ondersteuning van een klassengesprek over het thema. Ook vindt u in het antwoordmodel aanvullende informatie voor u als docent, bijvoorbeeld over verschillende soorten rechters die we in Nederland hebben.

Tip voor hogere niveaus:

U kunt de leerlingen zelf op de site van het CBS laten zoeken naar de juiste cijfers om de vragen van het werkblad te kunnen beantwoorden. Laat leerlingen in dat geval (op thema) zoeken met StatLine, de gratis elektronische databank van het CBS.

<http://statline.cbs.nl/Statweb/>.

Werkblad bij de grafieken

Tabel 1

In tabel 1 zie je de sterftcijfers van kinderen tussen de 10 en 15 jaar. Bekijk de tabel.

1. Wat valt je op?

.....

.....

2. Hoe vaak kwam er in de afgelopen jaren een kind tussen de 10 en 15 jaar door een misdrijf om het leven?

.....

3. Had je dit aantal verwacht? Waarom?

.....

.....

Meestal is er geen 'uitwendige doodsoorzaak' waardoor iemand overlijdt.

4. Wat is meestal de oorzaak van de dood van (een jong) iemand?

.....

Grafiek 1 en tabel 2

Grafiek 1 en tabel 2 gaan over **minderjarige** verdachten van **misdrijven**.

! Je bent minderjarig als je jonger bent dan 18 jaar.

! Er is in Nederland een onderscheid tussen een misdrijf en een overtreding. Misdrijven zijn ernstige vergrijpen en worden vermeld op iemands strafblad. Overtredingen zijn lichtere vergrijpen en worden niet vermeld op iemands strafblad.

5. Welke onderstaande strafbare feiten zijn misdrijven? Kruis aan.

☐ Diefstal	☐ Wildplassen
☐ Te hard rijden	☐ Aanranding
☐ Inbraak	☐ Overspel
☐ Heling	☐ Vandalisme
☐ Valse aangifte	☐ Brandstichting

Bekijk grafiek 1.

6. Stijgt of daalt het aantal misdrijven door minderjarigen in de periode 2006-2015?

.....

7. Aan wat voor soort rechter worden de meeste minderjarige verdachten van een misdrijf voorgeleid?

.....

Bekijk tabel 2.

8. Aan welke rechter worden minderjarigen die verdacht worden van een **levensmisdrijf** (o.a. moord en doodslag) meestal voorgeleid?

.....

9. Worden minderjarigen die verdacht worden van een levensmisdrijf de laatste jaren vaker of minder vaak voor een meervoudige kamer voorgeleid dan de jaren ervoor?

.....

10. Hoeveel minderjarigen zijn er in 2015 voorgeleid als verdachte van het plegen van een levensmisdrijf?

.....

Tabel 3

Bekijk tabel 3.

11. Hoeveel sancties zijn er in 2015 in totaal opgelegd aan minderjarigen die een levensmisdrijf hebben gepleegd?

.....

12. Hoe kan het dat het aantal minderjarigen dat in 2015 verdacht is van een levensmisdrijf (*zie tabel 2 en vraag 10*) lager is dan het totaal aantal opgelegde sancties aan deze groep?

.....

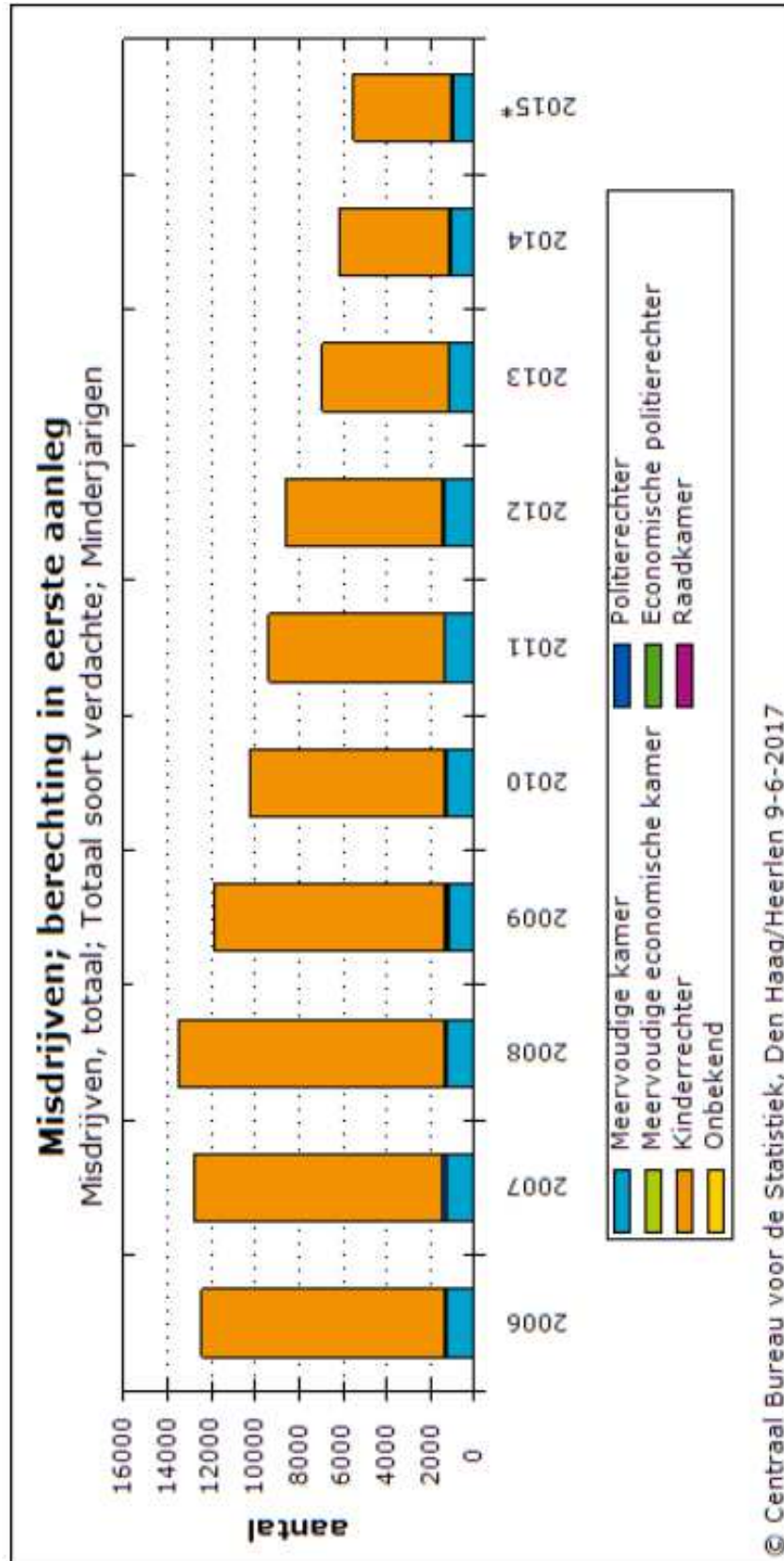
.....

Tabel 1: Doodsoorzaken bij kinderen tussen 10 en 15 jaar

Onderwerpen	Geslacht ▼ ▲	Totaal mannen en vrouwen									
		Perioden ▼ ▲	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
			10 tot 15 jaar	10 tot 15 jaar	10 tot 15 jaar	10 tot 15 jaar	10 tot 15 jaar	10 tot 15 jaar	10 tot 15 jaar	10 tot 15 jaar	
Totaal alle doodsoorzaken	aantal/	102	95	97	106	99	88	100	86		
17 Uitwendige doodsoorzaken		17	18	14	12	14	5	10	12		
17.1 Ongevallen		1	0	0	0	0	0	1	0		
17.1.1 Vervoersongevallen		1	1	2	0	2	1	1	2		
17.1.2 Accidentele val		0	0	0	1	2	0	0	0		
17.1.3 Accidentele verdrinking		1	4	0	3	2	1	2	2		
17.1.4 Accidentele vergiftiging		5	8	6	4	6	7	2	7		
17.1.5 Overige ongevallen		1	2	4	3	2	3	2	1		
17.2 Zelfdoding		0	0	0	0	0	0	1	0		
17.3 Moord en doodslag		1	0	1	0	0	0	1	0		
17.4 Gebeurtenissen opzet onbekend		1	0	1	0	0	1	17	0		
17.5 Overige uitwendige doodsoorzaken											

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen 13-6-2017

Grafiek 1: Aantal minderjarigen die berecht zijn voor een misdrijf

Tabel 2: Door welk soort rechter worden minderjarigen berecht?

Soort misdrijf	Soort verdachte	Leeftijd verdachte	Onderwerpen	Perioden	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015*
Misdrijven, totaal	Totaal soort verdachte	Minderjarigen	Soort rechter	aantal/	1 260	1 545	1 315	1 180	1 335	1 140	1 010
			Meervoudige kamer		115	250	125	135	75	75	40
			Politierechter		0	0	0	0	0	0	0
			Meervoudige economische kamer		10	5	15	10	10	0	0
			Economische politierechter		9 360	10 475	11 365	10 530	7 950	5 720	4 470
			Kinderrechter		0	0	0	0	0	0	0
			Raadkamer		0	0	0	0	0	0	0
			Onbekend		0	0	0	0	0	0	0
3.4 Levensmisdrijf	Totaal soort verdachte	Minderjarigen	Soort rechter		90	140	75	75	75	60	45
			Meervoudige kamer		0	0	0	0	0	0	0
			Politierechter		0	0	0	0	0	0	0
			Meervoudige economische kamer		0	0	0	0	0	0	0
			Economische politierechter		0	0	0	0	0	0	0
			Kinderrechter		25	30	15	10	15	0	0
Raadkamer	0	0	0	0	0	0	0				
			Onbekend		0	0	0	0	0	0	0

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen 14-6-2017

Tabel 3: Opgelegde sancties in 2015 aan minderjarigen bij levensdelicten

Soort misdrijf		Soort verdachte	Onderwerpen	Perioden	2015*
3.4 Levensmisdrijf		Totaal soort verdachte	Opgelegde sancties	Leeftijd verdachte	Minderjarigen
			Totaal opgelegde sancties	aantal	
	Hoofdstraffen				
	Geldboete		Geldboete: onvoorwaardelijk		0
			Geldboete: gedeeltelijk onvoorwaardelijk		0
			Geldboete: voorwaardelijk		0
	Gevangenisstraf		Gevangenisstraf: onvoorwaardelijk		0
			Gevangenisstraf: gedeeltelijk onvoorw.		0
			Gevangenisstraf: voorwaardelijk		0
	Jeugddetentie		Jeugddetentie: onvoorwaardelijk		15
			Jeugddetentie: gedeeltelijk onvoorw.		10
			Jeugddetentie: voorwaardelijk		5
	Taakstraf		Werkstraf		10
			Leerstraf		0
	Overige hoofdstraffen				0
	Maatregelen		TBS onvoorwaardelijk		0
			TBS voorwaardelijk		0
			Plaatsing in inrichting voor jeugdigen		15
			Plaatsing in inr. stelselmatige daders		0
			Onttrekking aan verkeer		5
			Betaling aan de staat		30

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen 9-6-2017

Antwoordmodel

Tabel 1

In tabel 1 zie je de sterftcijfers van kinderen tussen de 10 en 15 jaar. Bekijk de tabel.

1. Wat valt je op?

Eigen mening.

Ga als docent het gesprek aan over de zaken die de leerlingen opvallen.

2. Hoe vaak kwam er in de afgelopen jaren een jongere tussen 10 en 15 jaar door een misdrijf om het leven?

Leerlingen moeten voor deze vraag kijken bij 'moord en doodslag'. Ze kunnen uit de tabel aflezen dat er sinds 2008 elk jaar 1, 2, 3 of 4 kinderen tussen de 10 en 15 jaar vermoord worden.

3. Had je dit aantal verwacht? Waarom?

Eigen mening.

Ga als docent het gesprek aan over de daadwerkelijke aantallen en over wat de leerlingen vooraf dachten. Heeft de media invloed op het beeld dat zij hebben van het aantal moorden?

Meestal is er geen 'uitwendige doodsoorzaak' waardoor iemand overlijdt.

4. Wat is meestal de oorzaak van de dood van (een jong) iemand?

Een ziekte of een andere medische oorzaak.

Grafiek 1 en tabel 2

5. Welke onderstaande strafbare feiten zijn misdrijven? Kruis aan.

☐ Diefstal	☐ Wildplassen
☐ Te hard rijden	☐ Aanranding
☐ Inbraak	☐ Overspel ¹
☐ Heling	☐ Vandalisme
☐ Valse aangifte	☐ Brandstichting

¹ Tot 1971 was overspel nog wel een misdrijf.

6. Stijgt of daalt het aantal misdrijven door minderjarigen in de periode 2006-2015?
Daalt.

7. Aan wat voor soort rechter worden de meeste minderjarige verdachten van een misdrijf voorgeleid?

Kinderrechter

Vraag als docent of de leerlingen weten wat een Kinderrechter is. En weten de leerlingen wat een meervoudige kamer is?

Vraag de leerlingen eventueel ook wat het verschil is tussen de meervoudige kamer en een politierechter. Ook kunt u hier bespreken wat er gebeurt als een kind jonger is dan 12 jaar en iets doet dat niet mag.

Extra informatie voor de bespreking van vraag 7

Kinderrechter

De kinderrechter is belast met het berechten van strafbare feiten gepleegd door personen tussen de 12 en de 18 jaar. Het gaat daarbij om de leeftijd ten tijde van het plegen van het strafbare feit. Let wel: In bijzondere gevallen kan de rechter jongeren van 16 en 17 jaar als volwassenen bestraffen. Dat kan bijvoorbeeld als zij iets heel ergs hebben gedaan, zoals het plegen van een moord, of als ze heel berekenend te werk zijn gegaan. Omgekeerd krijgen jongeren van 18 tot 23 jaar soms een jeugdstraf als ze in hun gedrag en geestelijke ontwikkeling nog niet 'volwassen' zijn.

Meervoudige vs. enkelvoudige kamer

- In een meervoudige kamer worden zwaardere zaken behandeld, waarvoor mensen een lange straf kunnen krijgen. Bij minderjarigen is dat het geval wanneer de strafeis langer dan een half jaar jeugddetentie is. Die zwaardere zaken worden door 3 rechters behandeld. Bij rechtszaken met minderjarigen is één van die rechters dan overigens wel een kinderrechter, maar in de tabel van het CBS ziet u dan 'meervoudige kamer' staan.

- Minder ingewikkelde zaken worden voorgelegd aan één rechter, de politierechter (bij minderjarigen: de kinderrechter). Dat noemen we de enkelvoudige kamer.

Misdrijf door een kind jonger dan 12 jaar

Wie jonger is dan 12 jaar en iets doet wat niet mag, komt niet voor de strafrechter. De politie kan het kind wel oppakken en vragen stellen, maar daarna mag het weer naar huis. De politie kan het kind ook verwijzen naar een gecertificeerde instelling, een jeugdbeschermingsinstantie. De gecertificeerde instelling kan nader onderzoek doen naar de problematiek van het kind en aansturen op een zorgaanbod of een jeugdbeschermingsmaatregel, zoals de ondertoezichtstelling.

	Lichte vergrijpen	Zware vergrijpen
Jonger dan 12 jaar	n.v.t.	n.v.t.
Tussen 12 en 18 jaar	Kinderrechter	Meervoudige kamer waarvan 1 kinderrechter
Volwassen	Politierechter	Meervoudige kamer

(vervolg tabel 2)

8. Aan welke rechter worden minderjarigen die verdacht worden van een **levensmisdrijf** (o.a. moord en doodslag) meestal voorgeleid?

Zij worden meestal voor de meervoudige kamer voorgeleid.

(En dus niet voor de kinderrechter, zoals meestal bij misdrijven gepleegd door minderjarigen, zoals we bij de vorige vraag zagen. Maar: één van de drie rechters in de meervoudige kamer is wel een kinderrechter)

9. Worden minderjarigen die verdacht worden van een levensmisdrijf de laatste jaren vaker of minder vaak voor een meervoudige kamer voorgeleid dan de jaren ervoor?

Vaker

10. Hoeveel minderjarigen zijn er in 2015 voorgeleid als verdachte van het plegen van een levensdelict?

45

Tabel 3

11. Hoeveel sancties zijn er in 2015 in totaal opgelegd aan minderjarigen die een levensmisdrijf hebben begaan?

95

13. Hoe kan het dat het aantal minderjarigen dat in 2015 verdacht is van een levensmisdrijf (*zie tabel 2 en vraag 10*) lager is dan het totaal aantal opgelegde sancties aan deze groep?

Mensen krijgen vaak meerdere sancties opgelegd vanwege één misdrijf. Zo kan het dat een minderjarige als straf voor een moord zowel jeugdetentie krijgt opgelegd (hoofdstraf) en de eis om een betaling te doen aan de overheid (bijkomende straf).